

Vědci vyvrátili jeden z nejznámějších přírodovědných mýtů

30.6.2026 - | Ostravská univerzita

Mezinárodní tým ornitologů pod vedením profesora Tomáše Grima z Ostravské univerzity jako první pořídil záznamy kladení kukaček obecných do hostitelských hnízd v dutinách. Díky tomu vědci přinesli fascinující poznatky o jejich chování a vyvrátili mýtus, že kukačky nosí vejce v zobáku, o němž se spekulovalo už od starověku.

Výzkum kladení kukaček obecných spojil vědce z Česka, Finska, Jihoafrické republiky a Velké Británie. Během čtyř hnízdních sezón pořídili přes 60 videozáznamů kladení vajec kukačkou v hnízdech rehka zahradního. Ten je jediným pravidelným hostitelem kukačky, který si nestaví otevřená hnízda a hnízdí v dutinách nebo budkách. Právě záznamy ze 700 hnízdních budek ve Finsku vědcům poprvé v historii umožnily detailně sledovat chování kukaček při kladení.

„Povedlo se nám zaznamenat dvě hlavní strategie, které kukačky používají. Buď kladou od vstupu do hnízda, kdy vejce musí do hnízdní kotlinky doslova doletět a část vajec skončí mimo ni nebo dokonce spadne mimo hnízdo. Ve druhém případě pak vstoupí kukačka přímo do hnízda a naklade vejce přímo do kotlinky, kdy je sice zaručeno, že se do ní trefí, ale hrozí, že naruší hnízdní materiál, což může přimět hostitele k opuštění hnízda. Navíc také narůstá riziko, že se v malé dutině kukačka zasekne, nepodaří se jí dostat ven a dokonce uhynie. Reprodukční úspěch je u přímého kladení 50 procent, u kladení ze vchodu pak jen 20 procent,“ říká vedoucí výzkumné skupiny profesor Tomáš Grim z Ostravské univerzity.

Podle vědců tyto strategie představují evoluční „závody ve zbrojení“ mezi parazitickou kukačkou a hostitelskými ptáky. Studie zveřejněná v časopise *Animal Behaviour* také potvrzuje, že dutinová hnízda poskytují hostitelům silnou ochranu proti parazitismu kukaček. Je pozoruhodné, že v populaci kukaček se udržují dvě strategie kladení vajec, i když jsou odlišně úspěšné. Tato studie je vůbec první, která takovou variabilitu chování prokázala nejen u kukaček, ale u všech hnízdních parazitů, což ukazuje, jak rozmanité a přizpůsobivé může být chování těchto ptáků.

„Ve starší literatuře, včetně české, se donášení vajec v zobáku bralo jako fakt, přestože žádné solidní důkazy nikdo nikdy nepřinesl. Jako první jsme tak doložili, jak kukačka ve skutečnosti klade vejce v situaci, kdy by pro ni bylo jednodušší neklást přímo do hostitelského hnízda, ale na zem a jen vejce do hnízda donést v zobáku. I díky záznamům jsme tak definitivně vyvrátili mýtus o kladení zobákem, o kterém se hovoří už od časů Aristotela,“ dodává hlavní autor studie Michal Kysučan.

Studie ukazuje nečekanou proměnlivost chování, které je jinak u ptáků většinou velmi jednotné. Videozáznamy samotného kladení pak přinášejí vědecké komunitě i veřejnosti jedinečný a vizuálně poutavý materiál.

<https://www.osu.cz/33306/vedci-vyvratili-jeden-z-nejznamsich-prirodovednych-mytu>